

1.1 ความจำเป็นและความสำคัญของปัญหา

ส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาอาชีวศึกษาระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ได้กำหนดนโยบายการศึกษา คือ เร่งรัดพัฒนาการผลิตกำลังคนให้มีความรู้ ทักษะ สอดคล้องกับการขยายตัวของเศรษฐกิจ สังคม การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การประกอบอาชีพอิสระ และพัฒนาให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการทำงาน มีศรัทธา และมีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ พร้อมทั้งมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเร่งรัดพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้มีระยะเวลาและสาขาที่เหมาะสม ยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ทรัพยากรท้องถิ่น และการประกอบอาชีพอิสระ (กรมอาชีวศึกษา, 2533)

แนวทางในการแก้ปัญหาเห็นได้ชัดจากการตอบสนองนโยบายการศึกษาอาชีวเกษตร ในลักษณะของการปฏิรูปทางการศึกษาของกรมอาชีวศึกษา ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อ.ก.ท.) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2538) ซึ่งในกิจกรรม อ.ก.ท. นี้จะมีโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศ (Supervised Farming Program) ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการหลัก โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้ดำเนินโครงการเกษตรที่สนใจ เน้นการนำความรู้ ประสบการณ์ วิชาชีพ และเทคโนโลยี มาใช้เพื่อให้เกิดทักษะและรายได้ เป็นการเรียนรู้โดยการกระทำจริง (Learning by Doing) (กองวิทยาลัยเกษตรกรรม, 2534)

โครงการเกษตรภายใต้การนิเทศ เป็นกิจกรรมด้านการเกษตรที่ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ มีครู-อาจารย์เป็นผู้คอยให้คำปรึกษา แนะนำ เป็นกิจกรรมที่สามารถทำได้ทั้งในสถานศึกษาและที่บ้านของนักเรียน-นักศึกษา ที่ธุรกิจการเกษตรในท้องถิ่นขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของสถานศึกษาและผู้สอนด้วย (ชัยชาญ วงศ์สำญ, 2531) อย่างไรก็ตามจากการศึกษา

พบว่า กิจกรรมดังกล่าวยังมีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณในการสนับสนุนน้อย อาจารย์ที่ปรึกษา
มีภารกิจอื่นมาก (ศ่องพรพรณ ทรัพย์มงคลกุล และคณะ, 2532) และในเรื่องเดียวกันนี้ยังพบ
ว่า ครูที่ปรึกษาขาดประสบการณ์และความชำนาญ สมาชิกมีจำนวนมาก บ้านอยู่ไกล ครูที่
ปรึกษาขาดพาหนะที่จะออกติดตามนิเทศโครงการ ผู้บริหารไม่ออกไปเยี่ยม ผู้ปกครองไม่
ให้ความร่วมมือ สมาชิกไม่เอาใจใส่ และผู้สอนขาดอุดมการณ์ (ชัยชาญ วงศ์สำนัญ, 2531)

จากความสำเร็จของกิจกรรมโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศที่กล่าวมา เป็นวิธี
การหนึ่งที่จะส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพอิสระ และช่วยลดปัญหาการว่างงานของ
นักเรียนนักศึกษาอาชีพเกษตร ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและ
ปัญหาการดำเนินโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศของสมาชิก อ.ก.ท. ในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมการดำเนินโครงการ
เกษตรภายใต้การนิเทศของสมาชิก อ.ก.ท. ให้สำเร็จให้มากขึ้นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานบางประการของสมาชิกองค์การเกษตรในอนาคตแห่ง
ประเทศไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศของสมาชิกองค์การ
เกษตรในอนาคตแห่งประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศของสมาชิก
องค์การเกษตรในอนาคตแห่งประเทศไทย
4. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการดำเนินโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศของ
สมาชิกองค์การเกษตรในประเทศไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีลักษณะ
พื้นฐานบางประการแตกต่างกัน

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

สมาชิกองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีลักษณะพื้นฐานที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่เรียน ผลการเรียนรู้ และการเป็นสมาชิกหมู่บ้าน อ.ก.ท. มีระดับปัญหาในการดำเนินโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศไม่แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของประชากรและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรในการวิจัย คือ นักเรียน-นักศึกษาโปรแกรมเกษตรกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ลงทะเบียนเป็นสมาชิกองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย และผ่านการเลื่อนระดับ อ.ก.ท. ตั้งแต่ระดับหน่วยขึ้นไป และเคยผ่านการดำเนินโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศในปีการศึกษา 2538 มาแล้วอย่างน้อย 1 โครงการ

2. ตัวแปรในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ลักษณะพื้นฐานบางประการของสมาชิกองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่เรียน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ลำดับการเป็นบุตร อาชีพหลักของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง รายได้ที่ได้รับจากผู้ปกครอง รายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเรียน ระดับของสมาชิก อ.ก.ท. สถานภาพในกิจกรรม อ.ก.ท. การเป็นสมาชิกหมู่บ้าน อ.ก.ท. จำนวนโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศที่เคยดำเนินการ และการเลือกประกอบอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) เกี่ยวกับการดำเนินโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศของสมาชิกองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. สภาพการดำเนินงานโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศของสมาชิกในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้
 - 1.1 การเตรียมการดำเนินงานโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศ
 - 1.2 การดำเนินงานโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศ
 - 1.3 การจำหน่ายผลผลิตของโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศ
 - 1.4 การสรุปผลการดำเนินงานโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศ
2. ปัญหาการดำเนินงานโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศ ได้แก่
 - 2.1 การเตรียมการดำเนินงานโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศ
 - 2.2 การดำเนินงานโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศ
 - 2.3 การจำหน่ายผลผลิตของโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศ
 - 2.4 การสรุปผลการดำเนินงานโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศ

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

องค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อ.ก.ท.) ชื่อภาษาอังกฤษ Future Farmers of Thailand (F.F.T.) หมายถึง องค์การของนักเรียน-นักศึกษา อาชีวเกษตรในวิทยาลัยเกษตรกรรม สังกัดกรมอาชีวศึกษา ซึ่งดำเนินงานโดยนักเรียน-นักศึกษาเกษตรกรรม เพื่อนักเรียน-นักศึกษาเกษตรกรรม ทั้งมีผู้บริหารสถานศึกษา ครู-อาจารย์ให้คำแนะนำสนับสนุนและความคุ้มครองแลรับผิดชอบ โดยองค์การในระดับวิทยาลัยเกษตรกรรมเรียกว่า "หน่วย" ของ อ.ก.ท.

โครงการเกษตรภายใต้การนิเทศ หมายถึง โครงการของนักเรียน-นักศึกษาทางด้านการเกษตรที่นักเรียน-นักศึกษาดำเนินกิจการด้วยตนเอง โดยมีครูที่ปรึกษาคอยให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนการติดตามนิเทศโครงการอย่างใกล้ชิด เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

การนิเทศโครงการเกษตร หมายถึง กระบวนการให้คำปรึกษาแนะนำด้านวิชาการ และด้านปฏิบัติการ ระหว่างครูที่ปรึกษาโครงการเกษตรกับสมาชิกองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย ที่ดำเนินโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศในลักษณะการติดตาม ประเมินผลโครงการ

สมาชิก อ.ก.ท. หมายถึง นักเรียน-นักศึกษาปัจจุบันของวิทยาลัยเกษตรกรรมที่กำลังศึกษาตามหลักสูตร ปวช. และ ปวส. ประเภทวิชาเกษตรกรรม และลงทะเบียนเป็นสมาชิกตามระเบียบวิธีปฏิบัติว่าด้วยระดับสมาชิก อ.ก.ท. ในวิทยาลัยเกษตรกรรมที่มีการจัดตั้งหน่วย อ.ก.ท.

สมาชิก อ.ก.ท. ระดับหน่วย หมายถึง สมาชิก อ.ก.ท. ที่ขอยกระดับฐานะความสำคัญของสมาชิก ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติผ่านเกณฑ์การประเมินตามระเบียบของ อ.ก.ท. และได้ขอเลื่อนระดับสมาชิกจากสมาชิกใหม่เป็นสมาชิกระดับหน่วย โดยมติของคณะกรรมการตรวจสอบเลื่อนระดับสมาชิก อ.ก.ท. ตามระเบียบวิธีปฏิบัติว่าด้วยการเลื่อนระดับที่องค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทยกำหนดไว้

คณะกรรมการดำเนินงาน อ.ก.ท. ระดับหน่วย หมายถึง คณะกรรมการที่แต่งตั้งจากสมาชิก อ.ก.ท. ในระดับหน่วย ซึ่งมีอยู่ 6 ตำแหน่ง คือ นายก รองนายก เหรัญญิก บกฉิม ผู้สื่อข่าว และเลขานุการ คณะกรรมการชุดนี้ดำเนินงานภายใต้การแนะนำและให้คำปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิดของครูที่ปรึกษา

คณะกรรมการอำนวยการ อ.ก.ท. ระดับหน่วย หมายถึง คณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ครู-อาจารย์ และครูที่ปรึกษา มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและกิจกรรมของสมาชิก อ.ก.ท. เพื่อให้สมาชิก อ.ก.ท. ดำเนินการ

ประธานคณะกรรมการอำนวยการ อ.ก.ท. หมายถึง ผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรกรรมที่ดำรงตำแหน่งอยู่

ครูที่ปรึกษา อ.ก.ท. หมายถึง ครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำอยู่ในวิทยาลัยเกษตรกรรมนั้นๆ ที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งจากคณะกรรมการอำนวยการ อ.ก.ท. ในแต่ละหน่วย ให้ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานดำเนินกิจกรรม อ.ก.ท. ให้เป็นไปตามระเบียบวิธีปฏิบัติขององค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย

ครูที่ปรึกษาโครงการเกษตร หมายถึง ครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำอยู่ในวิทยาลัยเกษตรกรรมนั้นๆ ได้รับการพิจารณาคัดเลือกจากคณะกรรมการดำเนินงาน อ.ก.ท. คณะกรรมการอำนวยการ อ.ก.ท. เสนอให้ประธานคณะกรรมการอำนวยการ อ.ก.ท. แต่งตั้งมาปฏิบัติหน้าที่ช่วยครูที่ปรึกษา อ.ก.ท. ในการให้คำปรึกษา แนะนำ การดำเนินโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศของสมาชิก อ.ก.ท.

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลพัฒนาหลักสูตร และปรับปรุงกิจกรรมขององค์การเกษตรกรในอนาคต
แห่งประเทศไทย
2. เป็นข้อมูลในการปรับปรุงรูปแบบของโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศให้
เหมาะสมกับสมาชิกขององค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย